

ЧОЛОВІЧИЙ ТА ЖІНОЧИЙ ПОЧЕРК: ВІДМІННОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Олег Миколайович ХЛІВНЯК,

*старший судовий експерт сектору
почеркознавчих досліджень відділу
криміналістичних видів дослідження Харківського
науково-дослідного експертно-криміналістичного
центру Міністерства внутрішніх справ України*

Почерк кожної людини є розкриттям внутрішньої сутності душі. Це не зовнішні фактичні дані, а стан прихованого несвідомого. Почерк — це манера написання, виражена в системі рухів, які фіксуються в рукопису. Почерк залежить від рівня розвитку особи і закріплення в неї письмово-рухових навичок. Своєрідність почерку виявляється в певній сукупності загальних та окремих ознак [1, с. 99].

Дослідженням почерку займається судова почеркознавча експертиза, яка вирішує ряд ідентифікаційних та діагностичних завдань.

Основним завданням почеркознавчої експертизи є ідентифікація виконавця рукописного тексту, обмежених за обсягом рукописних записів (літерних та цифрових) і підпису. Такою експертизою вирішуються і деякі неідентифікаційні завдання (установлення факту виконання рукописного тексту під впливом будь-яких факторів, що заважають (природних: хворобливий стан, хронічні захворювання, вікові зміни; тимчасових зовнішніх: незвичне тримання засобу для писання, незвична поза, обмеження зорового контролю тощо; тимчасових внутрішніх: алкогольне сп'яніння, фармакологічні, наркотичні засоби тощо; штучних: викривлення письма зміненими рухами); визначення статі виконавця, а також належності його до певної групи за віком тощо) [2].

Одним з діагностичних питань є можливість встановлення за ознаками почерку статі людини. Вчені-криміналісти, психологи, кримінологи, графологи та експерти-практики не мають єдиної думки з цього питання. Вчені-психологи та графологи наполягають, що за почерком можна визначити характер-людини, стать, професію і багато інших питань. Аналізуючи почерк чоловіків, вони відзначають більш дрібніший почерк, ніж у жінок. Також в основному простежується незграбність форм літер та спрощеність форм, прямо нахильність або часткова право нахильність. Написані літери можуть бути високими або вузькими, а розкид висоти в почерку досить великим. Лінії простежуються тверді та чіткі. Штрихи завершуються гострими розчерками, або взагалі обірвані одним рішучим рухом. Натиск пера від середнього до сильного. Лінії та літери динамічно прагнуть вперед.

Ознаки жіночого почерку: у жіночому почерку переважають м'якіші форми, вони схожі на відкриті зверху чаші або гірлянди. Форма букв жіночого почерку – трохи менш спрощена. Жінки воліють писати більше, ніж чоловіки, використовуючи при цьому нахил вправо. Літери переважно

цілісні, широкі або мають продовження-зв'язування. При погляді на такий почерк нам здається, що букви “ляються” потоком: вони округлі та м'які, позбавлені незграбності та жорсткості.

Так, якщо чоловік, який є зовні жіночним, а то й зовсім має нестандартну орієнтацію, писатиме “жіночим” почерком, а жінка, яка має розвинені чоловічі риси, розкриє свою сутність у вигляді чоловічого, грубого почерку.

Якщо виключити такі варіації розвитку подій, деякі відмінності та простежені закономірності як у чоловічих, так і в жіночих почерків все ж таки є. Дані відмінності диктуються, насамперед, особливостями у сфері психології. Ці закономірності у почерку можна простежити залежно від генетичних чинників, соціальних установок, виховання та еволюційної спадщини. Наприклад, жінка, яка досягла значних кар'єрних висот, особливо в суто чоловічому бізнесі, буде мати чоловічі ознаки в почерку. Зворотна ситуація на порядок більш рідкісна, чоловіки актори, представники шоу-бізнесу (з вираженою демонстративно-істероїдною жилкою) мають виражені жіночі ознаки почерку. В практиці частіше зустрічаються жіночі почерки за чоловічим типом.

Слід зауважити, що незважаючи на те, що в завданнях судової почеркознавчої експертизи є таке завдання як визначення статі виконавця, його висновки будуть досить ймовірними. Як ми вже казали раніше, почерк - це уособлення характеру людини і, якщо жінка має характерні чоловічі риси (жорсткість, рішучість і т. ін.), вони знайдуть своє відображення в почерку і, навпаки, в почерку чоловіка з м'яким, нерішучим характером відобразяться особливості жіночого почерку, що може заважати правильному встановленню статі людини.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. / За ред. проф. В. Ю. Шепітька. 4-е вид., перероб. і доп. Х.: Право, 2008. 464 с.
2. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень. Наказ № 53/5 від 08.10.98 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>